

Een spreekwoord voor betrokkenheid en verbinding

Fons Eysink ontving

voor zijn werk bij Staatsbosbeheer de Heimans en Thijssseprijs. Eysink is op een bijzondere manier bezig om mensen verbondenheid te laten voelen met de natuur. Want natuur beheren is niet alleen een kwestie van ‘veel bijzondere soorten scoren’, maar veel meer van een verbinding leggen tussen mens en natuur, meent Eysink.

— tekst en foto's Geert van Duinhoven

Zijn marathongroepje was er bij. Net als de vrienden van de wandelclub. Mensen van de buurtschapsraad Agelo. En natuurlijk familie en andere vrienden. Het was achteraf gezien misschien wel een heel erg Twents feestje geworden, maar ja, hij wilde zijn onderscheiding graag met veel mensen delen. En niet alleen met vakgenoten uit het land, maar ook met al die anderen. Want uiteindelijk gaat het hem daar toch om. Verbindingen leggen, mensen enthousiast maken, mensen laten meevoelen met zijn werk en de natuur-

terreinen. En dat kon allemaal prima tijdens de uitreiking van de Heimans en Thijssseprijs, de prijs die Eysink op 9 oktober kreeg uitgereikt.

Tijdens die dag is Eysink van alle kanten lof bezongen over zijn enthousiasme voor zijn werk en voor de manier waarop hij dat enthousiasme probeert over te brengen.

Het is heel verleidelijk om de laureaat dan maar meteen te vragen wat het geheim daarachter is. En dan maar gewoon dezelfde ‘truc’ toepassen. . Maar als je met Fons Eysink praat,

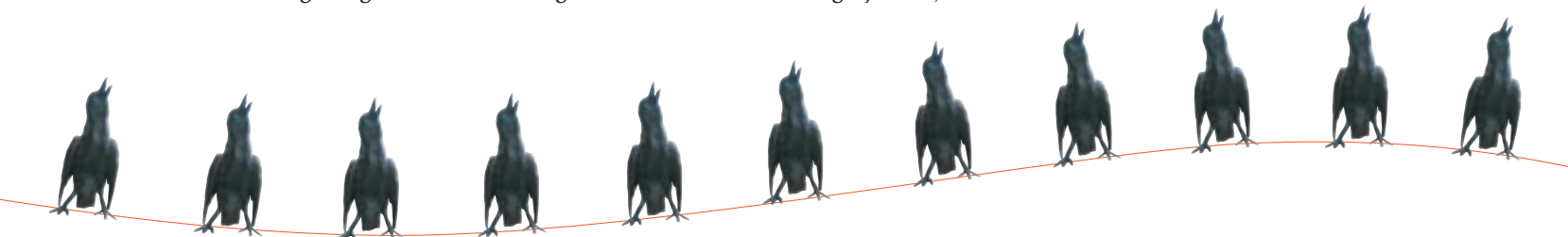
merk je dat een groot deel van zijn aanpak nu eenmaal in hem zelf zit. En dat is niet zomaar te kopiëren, maar wel inspirerend. Het klinkt heel eenvoudig als Eysink het over zijn aanpak heeft. Hoewel, eigenlijk heeft hij het helemaal niet over een aanpak. Hij vertelt over zijn werk, over zijn bezieling en over zijn motivatie om mensen met de natuur te verbinden, mensen tot elkaar te brengen. Misschien wordt dat nog wel het duidelijkste als Eysink het over concrete voorvallen heeft.

Stroothuizen. Een paar jaar geleden was ik op Stroothuizen bezig met een inventarisatie en toen zag ik daar ergens iemand in het gras liggen, lekker achteroverleunend in het zonnetje. Het was een afgesloten gebied dus ik ging toch maar eens kijken hoe of wat. Die man schrikt en zegt meteen “Oh, ik mag hier zeker niet komen”. Ik zeg, joh, dat maakt niets uit. Wat brengt je hier naar toe?. Blijkt die man iets in de krant gelezen te hebben en komt er speciaal voor uit Amsterdam om het eens te beleven. Prachtig vind ik dat. Die man genoot zo intens van het gebied. En dan denk ik, natuur heeft met het goede gevoel te maken. Dat geldt voor die man

speciale soorten zien. Maar dat is ook voor die mensen later op de dag dan inmiddels bijzaak geworden.

Herinnering. Als jongen was ik altijd buiten, altijd in het bos. Ik was toen absoluut niet bezig met plantensoorten. Maar nu ik bezig ben met natuurherstel zie ik soms weer beelden van vroeger voor me. En dan denk ik, ja dit klopt, dit beeld moet het zijn. Zo was het vroeger ook. Daar stond waterviolier en daar waterranonkel. Ik denk dat veel mensen dat soort beelden wel hebben uit hun eigen herinnering, maar ze weten dat niet en spreken die herinnering dan ook veel te weinig aan.

Betrokkenheid. Ik werkte geregeld met mensen van het werkvoorzieningschap. Die komen dan een tijdlang hier werken en in het begin moet je ze natuurlijk van alles uitleggen. Maar als je dan zo eens een paar dagen met ze bezig bent, begint er meestal wel iemand die zegt dat hij dit of dat werk even net wat anders gedaan heeft. Dat leek hem beter. Of zo iemand daarin gelijk heeft, vind ik absoluut niet relevant. Misschien

die daar in het gras lag, het landschap in zich opnemend, maar ook voor een beheerder die het gebied wil herstellen. Je moet het goede gevoel hebben bij een gebied. En dat gaat verder dan soortenlijstjes of verzamelingen interessante zeldzame soorten.

Springendal. Via mijn buurman heb ik contacten met de Probusclub, een groepje oud ondernemers uit Almelo, en ik leid die mensen jaarlijks een keer rond. Ik begin zo'n middag dan altijd met een kop uit de Tubantia van die dag. Op de een of andere manier kan ik dat wel koppelen aan het natuurgebied waar we dan in staan. Daarmee geef ik aan dat de natuur niet zomaar iets is wat los staat van alles, nee, het is een onderdeel van de samenleving, onderdeel van onszelf. Die mensen helemaal verschrikt, want ze dachten dat het vandaag alleen maar over plantjes en diertjes zouden gaan. En dan zeg ik: vergeet dat nu maar even. Kijk maar gewoon om je heen, neem het landschap in je op. Voel je onderdeel van het landschap en geniet. Probeer onbevangen tegen de natuur aan te kijken. En dan zie je die mensen veranderen. Ze komen tot rust, gaan als het ware een verbinding aan met het landschap en gaan het heel anders waarderen. En natuurlijk, op een gegeven moment op zo'n middag laat ik ook wel degelijk wat

heeft hij wel helemaal geen gelijk. Maar de essentie is dat deze persoon betrokkenheid heeft getoond. Het werk doet hem wat, hij denkt erover na, is betrokken geraakt bij de natuur. En het ergste wat je dan zou kunnen doen is om zo iemand terug te fluiten en te zeggen dat hij volgens de regels zou moeten werken. Nee, de natuur is niet in regels te vatten.

Meer dan eigen terreinen

Fons Eysink begon 25 jaar geleden bij Staatsbosbeheer nadat hij daar eerder stage had gelopen. Op de landbouwschool was hij een paar jaar daarvoor niet te houden geweest, zegt hij zelf. De opleiding was voor hem te technisch, te veel landbouw. En dus stapte hij over naar de tuinbouwopleiding in Frederiksoord waar hij in ieder geval veel over planten leerde. In de vervolgopleiding kwamen water, groen en recreatie in beeld. De eerste stage was in natuurgebied De Wieden, de tweede stage in zijn eigen Twente. “Ik heb daar vijf jaar samengewerkt met de man die ik uiteindelijk ben opgevolgd. Hij was ook al iemand die heel erg bezig was met gradiënten in het landschap. Hij zag de waarde van dat soort elementen die verbindingen leggen tussen verschillende systemen. Ik heb dat later op veel plekken nog verder uitgebouwd. Maar toen was ik, geloof ik, al gefascineerd door het verbinden van

natuurgebieden met elkaar. In de samenhang, in de gradiënten, de overgangen, de uitwisseling, het verbinden. En dan uiteraard ook het verbinden van mensen met natuurgebieden.”

Juist dat mensen bij elkaar brengen, gaat Eysink goed af. En dat is meer dan alleen een toevallige eigenschap. Het heeft te maken met zijn overtuiging dat mensen elkaar nodig hebben om iets tot stand te brengen. En met zijn overtuiging dat als er een gevoel bij komt kijken, mensen veel sneller tot elkaar komen. “Dat lukt alleen als je de uitdagingen die je tegenkomt in je werk, in een grotere samenhang bekijkt. In 1970, ik weet dat nog goed, is er hier in de omgeving een enorme rel geweest omdat boeren tegen het ruilverkavelingsplan stemden. De gelederen stonden lijnrecht tegenover elkaar. Die sfeer is tegenwoordig helemaal omgedraaid en ik ben blij dat er hier tegenwoordig weer een sfeer is van samenwerken. We hebben hier laatst ook zo’n project afgerond waarbij wij graag een beek wilden hebben tussen twee natuurgebieden. De boer die daar zat, hebben we met een goed verhaal weten te overtuigen. Die man stond er echt achter, hij voelde dat hij een belangrijke schakel werd, dat de samenhang in het gebied van zijn inzet afhangt.”

Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat Eysink blij is dat zijn werkgever Staatsbosbeheer de komende jaren een verdere verbreding voorstaat. Staatsbosbeheer zal zich niet alleen meer bezig houden met de eigen terreinen maar steeds meer ook proberen om juist de verbindingen te leggen met andere maatschappelijke organisaties, andere functies in het buitengebied. Vanzelfsprekend zal Staatsbosbeheer dan over de eigen grenzen gaan kijken en meepraten.

Leren van wetenschappers

Volgens de jury van de Heimans en Thijsseprijs krijgt Eysink de prijs ook vanwege zijn vermogen om wetenschappelijke informatie op een goede manier in het dagelijkse werk te brengen en te communiceren met anderen. Hoe zit dat met die wetenschap? Hoe verhoudt zich dat tot zijn pleidooi om de natuur toch vooral te ervaren, verbondenheid uit te stralen? “Vanaf 1989 tot 1996 zijn we bij Stroothuizen bezig geweest met natuurherstel en natuurontwikkeling. De Vewin heeft dit gebied vervolgens uitgezocht als pilotproject voor een uitgebreide studie naar de grondwaterstromen en andere mechanismen die in dit soort gebieden spelen. Ik vond het geweldig om van die wetenschappers te leren hoe het allemaal werkt.” “Vooral in die ecohydrologie zit volgens mij een belangrijke sleutel voor het herstel van veel ecosystemen. Daar komen water en ecologie bij elkaar, de boeiende raakvlakken. Ik vind ook dat een beheerder erachter moet zien te komen wat essentieel is om te weten over zijn terrein. Hoe zit het met

de voedselsituatie, hoe zit het met het water? Ik vind dat als je een gebied belangrijk vindt, als je het belangrijk vindt om er iets mee te gaan doen, dat je daar veel kennis over moet hebben. Bij Denekamp heb ik eens tijdens een inventarisatie een sierlijk glanswier uit het water gevestigd. Het zag er anders uit dan anders. Dan kun je het teruggooien in het water en denken: ’t zal wel niets zijn. Maar ik ben er toch maar eens mee naar deskundigen gegaan. En jawel, het bleek een soort die nieuw is in Nederland. Kwestie van voortdurend kijken, afvragen, inleven.”

“Wat ik merk is dat veel beheerders toch eerder denken dat zij de enige zijn die echt veel kennis hebben over een gebied. Ik vind dat jammer, zo’n houding. Dus ja, ik ben erg blij met mijn prijs, erg blij dat ik hem om deze reden krijg. Aan de andere kant is het tekenend dat je in deze tijd met enorme hoeveelheden aan beschikbare informatie om die reden nog een prijs toegekend krijgt. De juiste kennis en mensen op de juiste plaats bijeen brengen is daarin waarschijnlijk onderscheidend. Tja, dan is er nog veel werk te verzetten.”

Spreeuw, koe en kever

Die spreeuw, waarom nu een spreeuw? Het is de ex-libris van Thijsse. “Ik ben er heel blij mee dat ze juist deze vogel hebben uitgekozen. En niet bijvoorbeeld een of andere bijzondere soort zoals een ijsvogeltje. Nee, een voor iedereen bereikbare doodgewone spreeuw. Veel te vaak worden juist de bijzondere soorten gepresenteerd als soorten die symbool staan voor de zeldzame, mooie natuur. Maar dat is maar schijn, dat is bedacht, dat komt niet uit de mensen zelf. En dat vind ik het mooie van deze spreeuw. Die kent iedereen, iedereen kent de prachtige zwermen die overal vliegen. Hét symbool van onbekommerd - onbevangen in het leven staan.

Overigens heeft de spreeuw nog niet de status die soorten in het buitenland wel hebben. Vaak hebben groepen mensen wel een of ander dier waar ze speciale verbondenheid mee hebben. In India is dat bijvoorbeeld de koe, een symbool van zuiverheid en beschermer van de aarde. In Egypte is dat de scarabee (familie van mestkever- en meikever-achtigen). Het symbool van de opgaande zon en de eeuwige kringloop van het leven. Dat mis ik in Nederland wel een beetje, soorten waarmee we allemaal een soort diepere verbondenheid voelen. De fascinatie voor de driehoornmestkever op de hei, rollend met konijnen- en schapenkeutels, maar ook de edele koe met haar prachtige hoorns hebben mij onder andere naar die diepere verbondenheid gebracht tussen mensen, culturen en natuur. ♦

Geert van Duinhoven

